

POMEN IN VLOGA AKADEMIJ ZA RAZVOJ DRUŽBE

Konferenca Združenja PAZU, 25. 11. 2022, Murska Sobota

Na plenumu, ki ga je povezoval predsednik PAZU pom. akad. dr. Mitja Slavinec so sodelovali: akad. pom. akad. dr. Igor Emri, častni član PAZU, prof. dr. Tamara Lah Turnšek, članica Inženirske akademije Slovenije (IAS), prof. dr. Marko Jesenšek, član Slovenske akademije, znanosti in umetnosti (SAZU) in pom. akad. dr. Pavel Poredoš, predsednik Slovenske medicinske akademije (SMA).

Dr. Igor Emri je najprej opozoril na povezavo med politiko in akademijo, ki pri nas in v Evropi ni na takšni ravni, kot npr. v ZDA, kjer akademija politiki predlaga nabor strokovnjakov, izmed katerih potem vlada imenuje. Poudaril je tudi, da direktorje inštitutov ne izbirajo po strokovnih kriterijih, ampak po vodstvenih, kar je prav. Na primeru dobre prakse, ki pa ni pravilo je poudaril, da na izjemah ne moreš graditi pravila.

Dr. Tamara Lah Turnšek je poudarila edinstvenost PAZU, ki za razliko stanovskih akademij temelji na regionalni pripadnosti, kar je zelo pomembo za razvoj, prav tako pa je velik pomen v interdisciplinarnem pristopu, ki ga goji konferenca PAZU. Prav tako je izpostavila, da so akademije tiste, ki lahko svetujejo in tako pomagajo politiki.

Dr. Marko Jesenšek je predstavil vlogo humanistike v SAZU in širše ter spomnil na nekatere kroge, ki humanistiko razumejo kot opozicijo znanosti. Poudaril je pomen maternega jezika za narodno identiteto.

Dr. Pavel Poredoš je predstavil SMA in izrazil željo, da bi bilo koristno, da bi člani imeli večjo vlogo pri odločanju in kreiranju raziskovalne politike. Družba mora spremeniti odnos do znanosti, ker je zelo pomembna za njen razvoj, žal pa politika premalo posluša stroko.

V razpravi je pom. akad. dr. Samo Zver predstavil primer zdravljenja, ki ga ob zadostni podpori lahko v Sloveniji razvijejo za petino cene v tujini in kako škodljiva je paradigma zaprte znanosti, kar je treba razbiti.

Pom. akad. dr. Janez Malačič je opozoril na pomen nacionalnih akademij in spomnil, da SAZU deluje po vzoru »Sovjetske« za katere je značilno, da člani niso mladi.

Pom. akad. dr. Etelka Korpič-Horvat je poudarila, da je SAZU, enako kot PAZU, neposredni proračunski uporabnik in da se samoomejuje, ko se umakne na izvedbeno raven ter da je pri doseganju ciljev edina prava pot pravna pot, čeprav je dolga in težka.

Pom. akad. dr. Damir Josipovič je opozoril na selekcioniranje članov po inštitutih in univerzah ter potem komaj po akademijah.

Dr. Mitja Slavinec je povzel, da se za politiko odloči zelo malo strokovnjakov, zato nimajo zadostnega vpliva na politične odločitve. Vse akademije, tako stanovske kot regionalne pa so zelo koristno dopolnilo SAZU, tako po vsebinski plati, kot tudi generator bodočih kadrov. Glede pomlajevanja akademij pa obstaja ena možnost in sicer, da člani starejši od določene starosti več ne prispevajo k številčni omejitvi, ohranijo pa vse pravice in dolžnosti.

pom. akad. dr. Mitja Slavinec